

Večernik

»JUTRA«

Leto I. (VIII.), štev. 148

Maribor, petek, 28. oktobra 1927

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. M.400

Velja mesečno, prejemati v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš po tarifu

Oglaš sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 6

Demisija finančnega ministra Markovića

ODKLANJA KREDITE ZA IMENOVANJE DRŽAVNIH PODTAJNIKOV. — MOŽNOST KRIZE CELOKUPNEGA KABINETA.

BEOGRAD, 28. oktobra. Radi raznih nesoglasij z ministrskim predsednikom je danes

finančni minister dr. Bogdan Marković izročil vladj svojo demisijo.

O vzrokih demisije je zvedel Vaš poročevalec sledeče podrobnosti: V zadnjem času so se pogajale vladne stranke za rekonstrukcijo kabineta in pritiskale posebno na to, da bi bili nastavljeni trije državni podtajniki. Proti imenovanju državnih podtajnikov je nastopil v prvi vrsti finančni minister dr. Marković, ki je že svoečasno iz varčevanja

črtal kredite za ta mesta v finančnem načrtu.

Ministrski predsednik Vukičević pa je sedaj nenadoma zahteval izredne kre-

dite za imenovanje enega ministra brez portfelja (Vella Popović) kakor tudi za tri državne podtajnike. Finančni minister Marković pa je predlog ministrskega predsednika Vukičevića odklonil in ker ta ni hotel odstopiti od svoje zahteve, je bil dr. Bogdan Marković končno prisiljen, da je izvajal konsekvence in je zato odstopil.

Ministrski predsednik Vukičević je opoldne telefonično obvestil v Topoli bivajočega kralja o demisiji finančnega ministra.

Kakor se govori v poučenih krogih, in izključeno, da bo posledica odstopa finančnega ministra kriza celokupnega kabineta.

Prva presenečenja vlade v skupščini

GLAVNA KONTROLA ČRTALA VLADI CELO VRSTO KREDITOV. — PRIBIČEVIČEV PREDLOG ZA USTANOVITEV ZUNANJE-POLITIČNEGA ODBORA SPREJET.

BEOGRAD, 28. oktobra. Na današnji seji narodne skupščine, ki je bila mestoma zelo viharina, je doživela vlada prva neprijetna presenečenja. Po prečitani zapisnika je bilo prečitano sporočilo finančnega ministra, ki napoveduje znižanje uvozne carine za poljedelske stroje in gotove industrijske produkte. Nato je vzela skupščina poročilo o reorganizaciji občin v Bosni in Hercegovini, Srbiji in Vojvodini na znanje.

Predsednik skupščine je nato ob ve-
liki napetosti vladne večine prečital dopis Glavne kontrole, ki sporoča,

da je črtala vse kredite, katere je porabila vlada po razpustu stare skupščine, med drugimi sledeče izdatke: 16.200.000 za dogotovitev skupščinskega posloja, vse kredite za ministra brez portfelja Veljo Popovića, vse izdatke za izvedbo volitev 11. septembra, kredit za nakup 10 odstotkov akcij nove albanske emisijske banke, vse kredite za likvidacijo anuitet državnih dolgov in vrsto manjših kreditov.

Odločitev Glavne kontrole smatrajo politični in parlamentarni krogi kot očitno nezaupnico na naslov vlade.

Minister pravde dr. Subotić je predložil plenumu svoje načrte o sodniškem zakonu, zakon o državnih pravniki in odvetniki, ter čekovni in menični zakon.

Poslanec Svetozar Pribičević je vložil nujen predlog glede ustanovitve skupščinskega odbora za zunanje zadeve. Oporazil je pri tem na svoečasno stremiljanje demokratske stranke, da se postavi zunanja politika države pod kontrolo parlamenta in prosil, da naj skupščina prizna predlogo nujnost.

Vladna večina je nujnost sicer odklonila, vendar pa je predlog sam kot tak sprejela.

Sledila je razprava o Radićevem

predlogu glede organizacije kmetijskih kreditov.

BEOGRAD, 28. oktobra. V političnem življenju je nastalo nekako zatišje. Poučeni krogi zatrjujejo, da bo ministrski predsednik dobo po odgoditvi skupščine izbral za to, da izsili razčiščenje situacije v Demokratski Zajednici. Zahteval bo namreč, da se demokrati popolnoma jasno izrečejo za sedanjio koalicijo. Vendar pa ne namerava napraviti tozadevno nobenih korakov, dokler se ne sporazume z Vojo Marinkovićem in drugimi demokratskimi ministri, kako stališče naj se zavzame napram postopanju Ljube Davidovića. Vukičević se namreč prav dobro zaveda, da je sedanja vladna večina nesigurna in nezanesljiva, dokler bo vzdrževal Ljuba Davidović svoje stiske z opozicijo. Rekonstrukcija kabineta se izvrši šele po razčiščenju položaja v Demokratski Zajednici. Splošno se ugotavlja, da so vsi radikalni politiki za to, da se demokrati opredelijo za Marinkovića. Ako pa tega ne bi bilo mogoče doseči, potem pa naj Marinković raje izstopi s svojo skupino iz demokratske stranke.

ZMEŠNJAVE V RUMUNIJI.

BUKAREŠTA, 28. oktobra. Med dokumenti, ki jih je zaplenila vlada bivšemu državnemu podtajniku Manolescu, je tudi dnevnik, iz katerega je razvidno, da je bil Manolescu zapleten v velikopotezno akcijo na korist bivšega prestolonaslednika Karla. Vlada namerava inkriminirati točke dnevnika fotografirati in kopije predložiti zbornici in senatu.

LJUBLJANA, 28. okt. Devize: Berlin 1357, Curih 1095.50, Dunaj 801.50, London 276.70, Newyork 56.74, Praga 168.42, Milan 310.37, Pariz 223. — Efekti: Celjska 135, Ljubljanska 135, Kreditni zavod 135, Ruše 280—290, Stavbna družba 56. Šešir 104. Strojne tovarne 70. —

Problem okrajnih cest

INTERESI KMETA, TRGOVCA IN TUJSKEGA PROMETA. — NALOGE OBLASTNE SKUPŠČINE IN BODOČIH SREZKIH SKUPŠČIN.

Maribor, 28. oktobra.

Te dni sem imel ponovno priliko, da okusim lepoto vožnje po naši mariborski oblasti, pa tudi težave in bridkosti te vožnje po mnogih naših okrajnih cestah. Imamo kraje, kjer so okrajne ceste v vzornem redu, da držiš po njih bodisi s konjem bodisi z avtom veselo in se zavedaš, da so v dotičnih krajih skrbni gospodarji v odgovornih korporacijah. Prideš pa zopet v kraje, kjer se ti pogreza voz na okrajni cesti globoko v blato, kjer so okrajne ceste slabše nego poljske steze. Takih krajev je zlasti veliko v ptujskem okraju, na Dravskem polju, deloma tudi v mariborskem okraju na desnem bregu, dalje na Koroškem in ponekod v Slovenskih goricah.

Če vprašaš izkušene može in tudi merodajne osebe o vzrokih, ti navedejo različno: pomanjkanje denarnih sredstev, pomanjkanje čista odgovornosti merodajnih oseb itd. Saj naletiš marsikje na dejstvo, da pusti okrajni zastop posipati cesto namesto z gramozom eno stavno z maso, ki sestoji ponajveč iz ilovke in ki samoočisti umevno povzroča, da je cesta, namesto vedno bolj suha, vedno bolj blatna.

Lepe okrajne ceste, snažne in gladke niso samo interes onih, ki se vozijo po njih v avtomobilih, ampak so predvsem v interesu našega kmeta in našega trgovca. Našega kmeta zato, ker se mu na takih cestah ne kvari niti živina niti vozilo, našega trgovca zato, ker bi z manjšimi stroški mogel prevažati blago in ga seveda tudi za manjšo ceno prodajati. Da pa so lepe okrajne ceste tudi v interesu tujkega prometa, ki

nam mora biti z narodno gospodarskega vidika vsem na srcu, o tem ni nobenega dvoma.

Problem naših okrajnih cest, ki so skoraj po večini v nezadostnem, deloma celo v mizernem stanju, je torej zelo aktualen. Dobro vemo, da ima mnogo krivde na teh razmerah država, ki je iz naše mariborske oblasti skoro skozi vsa leta obstoja nove države pobirala okrajne doklade kot državni davek, ne da bi bila iste dala na razpolago okrajnim zastopom za popraviljanje in urejanje okrajnih cest, in ki danes dolguje okrajnim zastopom v naši mariborski oblasti ogromno svoto nad 18 milijonov dinarjev. Ni dvoma, da bi se s to svoto dale ceste marsikje drugače urediti.

Oblastna skupščina, ki se sestane zopet 5. novembra k zasedanju, se bo vsekakor morala baviti tudi s tem problemom. Morala se bodo najti pota in sredstva, da se okrajne ceste v vsej mariborski oblasti čim najhitreje spravijo v stanje, ki bo vsestransko zadovoljivo, ter da se bodo v takem stanju tudi trajno vzdrževale. Na vsak način pa se moralo čimprej tudi konstituirati srezke samouprave, ki bodo stopile na mesto sedanjih okrajnih zastopov. Ker bodo te srezke samouprave imele širši delokrog in s tem trdnjšo finančno bazo za poslovanje, je naravno, da bodo mogle vprašanje naših cest vzeti z večjo sigurnostjo v roke, nego so to mogli storiti okrajni zastopi. Že iz tega vidika mora biti stremiljenje vseh naših odločujočih činiteljev, da se čimprej doseže razpis volitev v sreske skupščine, katere čaka zlasti glede okrajnih cest velika in hvaležna naloga.

Četrta Aliehinova zmaga

21. kolo je prineslo Aliehinu četrto zmago. Capablanca, ki je imel bele, je kapituliral po 32. potezi.

Sedanje stanje je torej 4:2 za Aliehina 15 partij pa je končalo remis.

Strokovna organizacija glasbenikov.

Te dni se je vršilo v Beogradu zborovanje glasbenikov - nameščencev, na katerem je bilo sklenjeno, da ustanovijo glasbeniki svojo razredno-sindikalno organizacijo kot strokovno sekcijo v okviru »Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije«. Istočasno je bil izvoljen odbor krajevnih organizacij glasbenikov v Beogradu, ki je z dovoljenjem osrednje uprave »Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije« prevzel nalogo, da v vseh večjih krajih ustanovi krajevene sekcije glasbenikov in da vse zbere v močno in enotno sekcijo glasbenikov. Vsa potrebna pojasnila dobe zainteresenti pri osrednji upravi »Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije« Zagreb, Gaieva ulica 32, oziroma od sekcije glasbenikov Beograd, Makenzičeva ulica 7. —

Samomor Slovenke v Zagrebu.

Dne 22. oktobra so italijanske oblasti na Reki odpravile čez mejo 77letno bolhno staro Marijo Obadin, rodno iz Vipave, ki so jo potem prepeljali v bolnico v Zagreb. Nesrečnica je neprestano govorila, da si bo sama končala življenje, češ da zanjo življenje sploh nima nobenega smisla, ker je sama na svetu. Njeno namero je včeraj tudi izvršila. Skočila je skozi okno na dvorišče in obležala tamkaj mrtva. —

VSTAJA V KATALONIJI.

PARIZ, 28. oktobra. Listi poročajo iz Perpignana na Španskem, da je poročnik Matia organiziral tamkaj 2800 katalonskih emigrantov v politično formacijo in hoče izvršiti v Kataloniji prevrat. Med Katalonci je tudi znani pesnik Blasco Ibanez.

Klub svobodnih slovenskih književnikov.

Dne 24. oktobra se je vršil ustanovni občni zbor kluba svobodnih slovenskih književnikov, ki so ga ustanovili mladi slovenski književniki. Občni zbor je določil sledeči klubov program: »Klub smatra umetnost kot važno izrazilo človekovega duševnega življenja v borbi za svobodo človekovo, ki stremi po dosegi socialne enakosti, vključujoči na tej nadaljno oblikovanje in pospeševanje kulturnega slovenstva. Zato klub odklanja vsako umetnost, ki po svoji tendenci ali pa povdareni breztenenčnosti škoduje temu stremiljenju. Poleg tega smatra umetnika kot važnega tvorca pri progresivnem, človeštvo osvobodilnem delu. Umetnik je delavec, ki zasluži za svoje delo zaslužno plačilo, kakor vsak drug intelektualni ali ročni delavec človeške družbe. Izrečto je proti vsakemu literarnemu zastojkarstvu, ki podpira eksploatacijo umetnikov. Zato pa strokovne interese svojih članov napram revijam, založbam itd. ter je sploh zoper vsako eksploatacijo delovnih sil človekovih. Za predsednika je bil izvoljen Blažo Kreft, za tajnika Tone Seliskar, za blagajnika Miran Jarc. —

Usodna pot parnika „Mafalde“

SREČNA REŠILNA AKCIJA. — NOVO SKALOVJE OB BRAZILJSKI OBALI. — TRIUMF MODERNE TEHNIKE.

Katastrofa na morju ob braziljski obali k veliki sreči ni zahtevala niti desetine prvotno javljenih žrtev. Pogrešajo le 40 do 70 ljudi. Rešilne akcije se je udeležilo mnogo ladij. Od ene strani že včeraj navedeni parniki, od druge pa braziljsko brodovje. Francoski, nemški in angleški parniki, ki so poslali prve vesti v svet, niso tedaj mogli vedeti, koliko ljudi so rešile braziljske ladje. Parnika »Formosa« in »Atena« sta reševala ljudi iz potaplajočih se ladij, angleška parnika sta lovila ljudi, ki so se obupno oklepali raznih predmetov, iz vode, braziljske ladje so pa srečno prestregle prenapolnjene »Mafaldine« čolne. Tako se je rabilo seveda precej časa, predno se je ugotovilo skupno število rešencev.

Ko se je dogodila nesreča, so bile jedilnice polne. Mize so se prevrnile in vse je drvelo ven. Panika je bila nepopisna. V strašni gneči je bilo mnogo ljudi ranjenih. Obupanci so se tako prerivali po ozkih hodnikih, da so drug drugemu raztrgali obleko. Če nesrečneži ne bi skakali v morje raz visokega krova, bi ostalo najbrž pri veliki materialni škodi in pri samem smrtnem strahu.

»Mafalda« se je potapljala štiri ure. V eni uri so pa že trije parniki prispeli na pomoč.

Vzroki nesreče še niso popolnoma dognani. Pod vodno površino ob braziljski obali je mnogo skalovja. Blizu

nesrečnega mesta so takozvani »Abrolhos Rocks«. »Abrolhos« se reče po našem: Pazi, imej oči odprte! — Tega nevarnega mesta na stalni broderski progi se pa vse ladje skrbno izogibljejo in ne da se misliti, da bi ravno »Mafalda«, ki je tod že tolikokrat plula, opustila potrebno pazljivost. Ker je to neverjetno, se nesreča pripisuje

skalovju, ki se je dvignilo po zadnjih potresih.

Braziljska vlada je že odposlala več parnikov, da preiščejo morje nizdol obale ter ugotovijo prav verjetne spremembe.

Zanimivo je, da se je o parniku, ki leži sedaj na dnu morja, že pred sedmimi leti raznesla po svetu hiobska pošta. »Mafalda« je plula tedaj iz Buenos Airesa domov v Italijo. Ko je bila šele tretji dan na odprtem morju, se je pa raznesla vest, da je naletela na mino ter se potopila s 700 ljudmi. Drugi dan se je pa izkazala pomota. Nesreča se je dogodila nekemu mitemu parniku, ki se je imenoval tudi »Mafalda«, a je še ta rešil svojo malo posadko.

Ob »Mafaldini« katastrofi se kaže triumf in blagorodna moderna tehnika. Ladje danes niso samotne na oceanu. Moderna tehnika je morje oživela, radiotelegrafija veže ladje in obale in če se ladji dogodi nesreča, ni odrezana od sveta, kakor je bilo to pri veliki tragediji »Titanica«.

Narodno gledališče v Mariboru

REPERTOAR:

Petek, 28. oktobra. Zaprtó.
Sobota, 29. oktobra ob 20. uri »Traviata« ab. A. Kuponi.
Nedelja, 30. oktobra ob 20. uri »Čarodajna kneginja«. Kuponi.
Ponedeljek, 31. oktobra. Zaprtó.
Torek, 1. novembra ob 20. uri »Traviata«. Kuponi.

Izpremema gledališkega repertoarja. Ker gđc. Lubejeva radi obolenosti v soboto še ne more nastopiti, se je sobotni repertoar izpremenil v toliko, da bo »Traviata« mesto objavljene »Bajadere« (abonma A ostane). V nedeljo je »Čarodajna kneginja«, kakor je bilo prvotno javljeno.

Avanturiska Rozalija

Ni dovelj, da se potikajo po mestu domači sumljivi ženski tipi, ki imajo neprestano opravka s policijo, bodisi radi tajne prostitucije ali goljufij in tatvin, temveč se jim pridružujejo tudi ženske dvomljive preteklosti z dežele. Sinoči je bila aretirana ženska krepkega zdravja, ki je bila že večkrat kaznovana in je prav zanimiva prikazen v lokalni kriminalni sliki. Rafiniran in skrajno blesiran tip ženske, ki ji nobena pustolovščina ni zoprna, naj jo ogrožajo še tolike nevarnosti pri izvedbi njenih vratolomnih namenov. Stalno se poslužuje ugodnosti nezakonskega otroka, s tem, da navaja obe rodbinski imeni — očeta in matere, kakor pač kaže. Stalno poseča Maribor in veselači po vseh gostilnah in nikjer ne plačuje. Izdaja se za veleposestnico, ki ima v Prekmurju več milijonov in ogromno premoženje, v resnici pa je policijska znanca Rozalija Novak ali Vogrinec, skrajno pokvarjeno 24letno dekle, ki stalno izrablja lahkovernost raznih ljudi, predvsem pa gostilničarjev. Tola ne zadovoljuje se samo s sleparijami. Njen avanturistični duh jo zavraja tudi k pretepom v predmestnih xčrmah. Radi pretepa v Studencih je bila kaznovana s 14dnevni zapornom, ki ga je pred dnevi šele odslužila. Tuja lastnina ji tudi ni zoprna. Povsod se je prime kaka dragocenost, pred vsem pa denar. Krepostni mladenci ji ugajajo in se jih ne odreka. Pred leti je zalotila neko žrtev, ki ji je več dni izkazovala gostoljubnost, katero je Rozalija izkoristila in ji poslednjo noč iz kovčega ukradla 3000

dinarjev, radi katerih je v mariborskih zaporih odslužila 14 mesecev. Vse kazni ji doslej niso mogle spreobrniti njene pustolovščin željne narave. Po kazni radi studenskega pretepa se je iz Prekmurja zopet vrnila v Maribor in dekorirana z zlatimi verižicami, prstani in drugimi dragocenostmi pričela obiskovati gostilničarja za gostilničarjem. Seveda mastnih zapitkov ni plačevala in je vsem le obljubljala. Ker pa obljubam ni mogla zadostiti, se je za njeno lahkoživo in lahkomisljeno bivanje pričela zanimati policija in jo sinoči odvedla v policijske zapore. Da ni živela slabo, dokazuje tridnevni zapitek v neki gostilni v Vojašniški ulici, ki znaša nič manj kakor 1000 Din. Ko so gostilničarji zvedeli, da je bila »veleposestnica« aretirana, so hiteli priglaševati neplačane zapitke: ta 96 Din, oni 67 Din, tretji zopet 84 Din itd. Rozalija se zagovarja zelo ravnodušno, zapitkov ne taji, pač pa zagotavlja gospodu nadzorniku, da ne bo plačala niti vinarja, ako jo zapro, če jo pa izpušče, bo do ponedeljka poravnala vse dolgove, saj se prihodnji teden poroči z bogatim posestnikom. S seboj je prinesla dva dragocena namizna prta sumljivega izvora, o katerih trdi, da sta kupljena v ljubljanskem samostanu in ju ponuja v zastavo.

Policija jo bo vendar pridržala v zaporih, dokler se njena zadeva ne razčisti, tudi za cenó nevarnosti, da se njena poroka razdre. —

Avtomobilska nesreča na Ptujski cesti

Včeraj popolne se je na Ptujski cesti, nedaleč državne ceste pripetila avtomobilska nezgoda, ki ni zahtevala nobene žrtve, kar je pripisati edino spretnosti vozača. Ko se je trgovec Srečko K. iz St. Lenarta vračal iz Ptuj proti Mariboru, mu je po desni strani privozil nasproti neznan voznik. V trenutku ko je hotel pasirati voznika, je nenadoma stopila izza voza kočarica Katarina Steinberger, ki bi se bila gotovo smrtno ponesrečila, da ni avtomobilist v naglici krenil avtomobila v občestni jarek in tako preprečil katastrofo, dočim je z drznostjo riskiral, da poškoduje avtomobil in izpostavi sebe in pasažirje veliki nevarnosti. Blatobran je zgrabil ženko za nogo nad kolenom in jo podr na tla, ne da bi se zgodila večja nesreča. Nato je avtomobilist odpeljal v Maribor, in postal na kraj nesreče rešilni avto, ki je ranjeno Katarino prepeljal v bolnico. —

Mariborski in dnevni drobiž

Otvoritev avtobusnega prometa v Mariboru

Zivaben promet prvi dan.

Kako prijetno so presenetile davi vsakega Mariborčana, ki hodi odprtih oči po ulicah, nove tablice s ponosnimi napis: Mestna avtobus postaja. In če si srečaš še mestna avtobusa, ki sta pričela ob šestih zjutraj prevažati za mal denar občinstvo z enega konca štajerske metropole na drugega, se ti je zazdelo neznanško lepo v tem našem Mariboru. — Kaj je ljubljanska takozvana cestna železnica proti našim avtobusnim progam! Nič! Hvala bogu, da se ni realiziral nekdanji načrt za zgraditev tramvaja v Mariboru. Ta neokretna stvar ni več za moderno mesto! Avtomobilov hočemo!

Vključ temu, da se je danes peljal z mestnim avtobusom marsikdo iz same radovednosti do novotarje, je vendar frekvenca obeh avtobusov zelo zadovoljiva. Od šestih zjutraj ko pričeta voziti avtobusa na progah Glavni kolodvor — kadetnica oziroma Glavni trg — Pobrežje pa do desete ure dopoldne je bilo prepeljanih že preko dve sto oseb. Že prvo dopoldne se je opazilo, da bo zlasti velik promet zjutraj, ko hitijo ljudje na delo in v pisarno ter deca v šolo. V najbolj prometnih urah se že sedaj čuti, da je čimprej potrebnih več avtobusov. Zunanost in notranost voz je prav lična. Na glavni progi je najtežje voziti po dolinem delu Vetrinske ulice, kjer bo gneča vozil vse tako dolgo huda, dokler se ne bo dirigiral promet po Tattenbachovi ulici. Na nekaterih mestih bo treba neodložljivo popraviti cesto. Pod železniškim mostom na Frankopanski cesti in blizu kadetnice so take jame, da vse peresje in mehki sedeži v avtu ne pomagajo nič. Toda to in podobno se bo gotovo kmalu izboljšalo, saj imamo šele prvi dan nove prometne dobe za seboj. — Veseli smo lahko napredka naše občine! —

Smrt Stritarjeve vdove.

V Aspangu pri Dunaju je umrla včeraj gospa Terezija Stritar, vdova po našem velikem pisatelju in pesniku, Josipu Stritarju. Pokojnica se je po Stritarjevi smrti v Rogaški Slatini preselila v Aspang, ker je imel Stritar skromno hišico, v kateri je preživel več desetletij. Pogreb pokojnice se bo vršil v soboto. Blag ji spomin! —

Iz državne uradniške službe.

Včerajšnja notica pod tem naslovom, nam je skrat v tiskarni deloma popačil. Sodnik g. Leon Štukelj pride s 1. novembrom od ljubljanskega k mariborskemu okrožnemu sodišču, k mariborskemu velikemu županu pa je premeščen z okrajnega glavarstva v Kočevju vladni tajnik g. Dominik Dereani. —

Svečanosti na vojaškem pokopališču na Vseh svetih.

Udruženje vojnih invalidov v Mariboru počasti na Vseh svetih dan ob 15. uri spomin padlih vojakov na pokopališču s sledečim sporedom: 1. Žalostinka vojaške godbe. 2. Vojaška salva iz pušk v pozdrav padlim in umrlim. 3. Žalostinka pevskega društva »Jadrana«. 4. Govor vojnega kurata g. Zavadlala. 5. Druga žalostinka godbe. 6. Salva iz pušk. 7. Rekviem za padle in umrle vojahe. 8. Petje. 9. Tretja žalostinka godbe. Na mariborskem mestnem pokopališču na Pobrežju spi več tisoč vojakov vseh narodnosti in ver. Dolžnost občinstva je, da tudi ono okraši grobove teh nesrečnih žrtev svetovnega klanja. —

O izvoru države in njenih oblikah.

V skoro dveurnem predavanju je vseučilišni prof. dr. Pitamic zadnji ponedeljek v Ljudski univerzi govoril o izvoru države, ali izhaja iz rodbine ali je plod pogodbe, in o različnih državnih oblikah. Posebno se je mudil pri parlamentarni monarhiji, kakor jo imamo mi. Njegovo podajanje je bilo skrajno zgoščeno, vzorno logično, orientiralo v markantnih potezah o ekstremnih strujah in njih prehodih in je bilo za inteligenta pravi užitek. —

Operni pevec Neralić

pride v petek, dne 11. novembra, v Mariboru koncert. —

»Kolo« v Mariboru.

Pri velikem koncertu Hrvatskega pevskega društva Kolo iz Zagreba, ki bo v soboto, dne 5. novembra, so solopartije v sledeči odlični zasedbi: Crnorizaca Grabrega poje dr. Viktor Benković, Sv. Cirila in Rastislava, kneza Moravliana, poje naš stari znanec Josip Križaj, Sv. Metod, Logotel in Papež Hadrijan je v rokah Julija Betetta, Janis Ikonoborac pa v rokah Vekoslava Klasića. Koncert bo v abonmanu Koncertnega biroja Glasbene Matice. Abonente sprejema še par dni trgovina Jos. Höfer. —

En dinar za oblekco.

en dinar za srajčko, en dinar za čevlje, čeke revnemu otroku. Prosimo, da ne odgrečete tega daru, ko Vas prosí zanj v obliki prostega znaka — Podporno društvo za revne učence. —

Koncert vojaške godbe

bo v nedeljo, 30. tm. v parku. Program je sledeči: 1. Sousa: Hail to the Bride, koračnica. 2. Linke: overtura iz operete: »Lisistrata«. 3. Ganne: Les Houssardes, vojaški valček. 4. Mayerbeer: fantazija iz opere »Hugenotti«. 5. Raha: Venec slovenskih pesmi. 6. Muhvič: Slovenec, Srbin i Hrvat. —

Zgodovinsko društvo v Mariboru

ima dne 4. novembra ob šestih zvečer v čitalnici »Studijske knjižnice« svoj letni redni občni zbor. Na dnevnem redu je odborovo poročilo o društvenem delovanju in volitve novega odbora. —

Slaščičarji pred šolskimi poslopji.

Slišimo, da je prepovedano, prodajati pred šolskimi vrati slaščice. Vendar se ti prodajalci ne zmenijo za to. Otrokom poberejo večkrat zadnji dinar in jih vadijo sladkarij, namesto da si otroci kupijo raje kruha. Policija naj pogleda pred gimnazijo. —

Mariborski gasilci na vaj.

V nedeljo 30. tm. ob deseti dopoldne bodo imeli mariborski gasilci velike vaje pri tovarni usnia Freund na Melju. Preizkusili bodo nov sistem gasilske turbine Mariborski gasilci vabijo k udeležbi vsa gasilna društva mariborske župe. —

Službe dobijo

1 sodar, 1 mlinar in 3 kolarji potom mariborske borze dela. —

Dinarski staroupokojeenci!

Sestanek dinarskih staroupokojeencev se bo vršil v soboto, dne 29. tm. ob 16 uri v gostilni »Pregl«, Stolni trg. —

Razširjanje škrlatinke v Zagrebu.

Epidemija škrlatinke v Zagrebu za vzema vedno večji obseg. Od 1. oktobra je bilo prijavljenih mestnemu fizikatu že 170 slučajev; 113 bolnikov leži v epidemični bolnici, 38 jih je okrevalo, 9 jih je v domači oskrbi, 10 bolnikov pa je umrlo. —

Nezgodà pri delu.

Anton Dominiko, 25letni delavec nekega stavbiškega podjetja, je postal včeraj popoldne pri delu v Tattenbachovi ulici žrtev težje nesreče. Ko je pritrdil oder za popraviljanje neke hiše, mu je sekira padla na levo roko ter mu prizadela težje rane. Rešilna postaja je po nesrečena odpeljala v bolnišnico. —

Na steklu se je obrezal.

po nogi 12letni učenec Andrej Oman na Pobrežju. Včeraj popoldne, ko je bilo precej toplo, je hodil bos in ni gledal, kam stopi. Črepinje so ga tako močno obrezale, da je moral v bolnico. —

Poskusno kuhanje čaja.

Tvrška Julio Meinl, uvoz kave in čaja, priredi v soboto, dne 29. tm. v tukajšnji podružnici, Gosposka ul. 7. poskusno kuhanje čaja in vlludno vabi p. n. občinstvo za mnogobrojen obisk. — 1468

Orjunaši!

V nedeljo se udeležimo odkritja spomenika padlim borcem na Koroškem v Dravogradu. Vožnja polovična. Odhod ob 13.15. Udeležba v kroju. — Oblastni čelnik. — 1466

Velika kavarna.

Danes kabaretni večer. Dne 1. novembra velik zimski spored s komikom Schlesingerjem. — 1464

Kabaret Evropa.

Danes, petek nov spored. V soboto, nedeljo in ponedeljek poslovljni večer društva Skomoroh. — 1473

Stroj za umetno dihanje

EPOHALNA IZNAJDBA DUNAJSKEGA ZDRAVNIKA DR. EISENMENGERJA.

Dosedanji način uporabe umetnega dihanja pri raznih nezgodah, ki so povzročile, da je človeku srce nehalo utripati in da je prenehalo delovanje pljuč kot dihalnega organa, je temeljil na principu, da je trebalo zaporednega mehničnega dvigovanja prsnega koša in zopetnega stiskanja istega s pomočjo prsnega mišičja. Reševalec je stopil za nezvestnika, ležečega na tleh, dvigal njegove roke kvišku in nazaj, s čemer je povzročal povečanje telesnine prsnega koša (vdih) in jih zopet z nasprotnim gibanjem pritiskal na prsni koš, kar je imelo za učinek zmanjšanje telesnine prsnega koša (izdih).

Dr. Eisenmenger pa ni vzel za povzročitelja povečanja in zmanjšanja telesnine prsnega koša prsnega mišičja, pač pa prepono, mišičasto opno, ki deli prsa od trebušne dupline.

Pripomniti je treba, da v jako mnogih slučajih prenehanje utripa srca in delovanja pljuč še ne pomenja smrti, ki nastopi končno šele tedaj, ko se pojavi otrpelost udov, torej šele po 3. do 6. urah. Dosedanja metoda oživljenja je pa nepopolna in utrudljiva, saj zahteva od večjega reševalca marsikdaj 2 do celo 4 ure trajajočega napornega dela.

Dr. Eisenmengerjev stroj obstoja iz nekakega ščita, ki se položi na trebuh tako, da leži na robovih za zrak neprodno na njem. V prostor, ki se nahaja med njim in trebuhom, se s črpalkami in stiskalkami sesa zrak iz nje ga in se zopet pritiska zrak vanj. Učinek je sledeči: Ko se zrak izsesa, se dvigne trebušna plast do ščita, prepona se zniža proti trebušni duplini,

prostornina prsnega koša se poveča, zrak sili skozi nosne odprtine v pljuča, kri pa iz glave, vratu in zgornjih udov v srce; ko se zrak zopet potisne v prostor med trebuhom in ščitom, pade trebušna površina nazaj, prepona se zviša, pritiska na pljuča, iz katerih sili zrak skozi nos zopet ven, pritiska pa tudi na srce, ki se zmanjša in istočasno masira. Pri sesalnem delu sili kri iz nog v trebušne organe, pri včrpalnem pa se steka navzgor v prsa, glavo in roke. Skladišče krvi, ki se v slučaju nezvesti zbere v trebušnih organih, prične pravilno krožiti, kar se da lahko dognati s posebnimi aparati (Pletysmografija).

Umetno kroženje krvi se da s tem strojem povzročiti celo na mrtličih; rane prično zopet krvaveti, srce in žile utripajo, kri sili v obraz, da celo najtanjše žilice se dajo s krvjo napolniti in zopet izpraznjevati. Kri pridobiva pri pravilnem delovanju in upotrebljavanju stroja pri vdihavanju zraku kisik in izloča pri izdihavanju ogljikov dvokis in vodno paro.

Zanimivo in velpomembno pa je razum tega dejstva, da pri tem načinu umetnega dihanja tudi vbrizgana zdravila krožijo po telesu in dosežajo one organe, katerim so ravno potrebna.

Stroj se posebno uporablja v svrhu obuditve k zopetnemu življenju pri utopljenih zasutih zastrupljenih s plini, pri osebah, ki so se zadušile, ki jih je omamila električni tok, ki so skrajno izkravale ali zmrznile. Neobdno potrebno pa je seveda, da je večji zdravnik s svojim aparatom čim prej po nezgodi pri ponesrečenem

Stoodstotni Amerikanci

To je že znano, da je napovedal čikaški župan Thompson javno sežiganje vseh knjig z »anglofilske tendenco«. Ozadje tega modernega autodafėja je pa sledeče:

Župan Thompson je bil izvoljen šele pred par meseci in na površje so ga spravili ameriški fašisti, ki so znani pod imenom Ku-Klux-Klan. To je zelo fantastična organizacija, ki pa ima popolnoma realistične cilje. Njen namen je povzdigniti interese gotovih krogov nad splošnostjo češ, da imajo takozvani »čisti ali stoodstotni Amerikanci predprave nad drugimi državljani. Razumljivo je, da vidi ta organizacija vse polno nevarnosti, ki naj bi pretile čistim Amerikancem in upravičile nezakonitosti pod imenom čistega amerikanizma. Človek te organizacije je kot župan odkril veliko nevarnost »britanske propagande« in da ubije dve muhi z enim udarcem, je obdolžil anglofilstva uglednega upravitelja mestnega šolstva Mac-Andrewa.

Za povod je vzel stare šolske knjige, ki so se doslej brez vsake spodbije uporabljale v šolah. V teh knjigah, zlasti zgodovinskih, naj bi bila protiamerikanska britanska propaganda. Šolskega upravitelja so suspendirali in sedaj bo prišel celo pred sodišče višjega šolskega sveta mesta Chicago, da se brani pred obtožbo »plačanega agenta britanske krone«. Očita se mu celo, da je v šolske knjige sam uvrstil razne spise, ki trdijo, da bi bilo boljše, če bi nekdanje kolonije za vedno ostale pod angleško vladjo. Baje se je pod Andrewim vodstvom v šolah tudi učilo, da je bil Washington »upornik« proti angleški vladi.

V svoji vni je župan nastavljal tudi posebnega izsleditelja britanske propagande in cenzorja šolskih knjig v osebnosti svojega prijatelja Hermannja, ki je bil poprej gledališki ravnatelj. Ta cenzor se hoče seveda izkazati z veliko vmeno in daje zato na indeks čistega amerikanizma vse, kar mu pride pod roko. Britanska propaganda je obdolžil celo stare zgodovinske knjige, kakor u. pr. profesor Hughesovo knjigo »Življenje Washingtona«, Van Tynejevo delo »Vzroki osvobodilne vojne« in Nicolaievo zgodovino osvobodilnih bojev.

V Chicago si je pridobil vneti župan mnogo pristašev, ki so spoznali, da najlažje potolčejo ali pa vsaj znatno oškodujejo vse svoje poslovne tekmece in nasprotnike, če jih obdolžijo britanske propagande. V Newyorku se pa večina listov norčuje iz županove vne me ter meni, da bo proces proti šolskemu upravitelju po svoji smešnosti podoben »opilemu« procesu, ki se je v Daytonu vršil proti mlademu učitelju, ker je javno izjavil, da veruje v Darwinovo razvojno teorijo.

Severo-ameriška delavnica znamk.

Uporaba poštinih znamk v Uniji mora biti velikanska ob tako razvitem gospodarskem življenju. Pravo sliko te uporabe in prometa pa dobi človek šele po podatkih iz USA delavnice poštinih znamk. Te delavnice izgotovijo dnevno 60 milijonov znamk v nominalni vrednosti poldruga milijona dolarjev. To je letno 18.600.000.000 znamk v vrednosti 450 milijonov dolarjev. Za to produkcijo se dnevno porabijo tri tone papirja, letno torej preko 1000 ton. Barve se porabi letno za te znamke 270 ton. Na vsako glavno prebivalstva odpade 160 znamk. Državni stroški te gigantske produkcije so pa majhni. Za 125 znamk je 1 cent stroškov.

Sreča siromaka.

Žena ubogega nemškega obrtnika Diltza, ki živi v neki vasi na poljsko-nemški meji, je preko noči bogatela. Ko se je vračala z dela, je našla na cesti denarnico s 25.000 dolarji. Ogromno vsoto je ženica izročila žandarmeriji, ki ji je izplačala običajno 10procentno nagrado v znesku 2500 dolarjev (150.000 dinarjev).

Sport

Znižane vstopnice. Uprava igrišč ISSK Maribora sporoča, da imajo pravico do polovičnih stolišč (5 Din) le člani klubov, ki se izkažejo s člansko izkaznico. Izjem ne bo.

ISSK Maribor — nogometna sekcija. Nocoj (petek) ob 20. sestanek vseh nogometašev pri Dolničarju (Kirbiš). — Načelnik.

MOLNP (službeno). V nedeljo 30. tm. pri tekmi Maribor:Rapid službujoča odbornika gg. Nerat in Pukl. Kluba imata delegirati po štiri resnejše reditelje, ki se morajo javiti pri službujočem odborniku ob 13. Instrukcije glede rediteljske službe morajo točno izvrševati.

ZNS (službeno). V nedeljo dne 30. X. se delegira sledeče gg. sodnike: Dopoldne ob 9. g. Marinič, ob 10.30 g. Turino. Popoldne predtekmo gos. Fischer, prv. tekmo Rapid:Maribor sodnik iz Beo grada. Stranska sodnika gg. Marinič in Turino. — Tahnik.

Hud prepri v anglikanski cerkvi

Ko je birminghamski škof dr. Barnes stopil te dni v londonsko cerkev sv. Pavla, eno največjih katedral anglikanske cerkve, da bi pridigal, mu je stopil nasproti v ornatu rektor neke cerkvene srečne občine ter ga začel na ves glas zmerjati za heretika, ki bi moral biti že davno izključen iz cerkve. Med verniki je nastala velika zmešnjava. Na koro so začeli orglati, da bi zadušili vpitje duhovnika. To pa ni pomagalo. V cerkvi se je nastala dva tabora: eni za škofa, drugi pa za škofa. Škof je cerkev zapustil. Po mučnem prepri v cerkvi je poslal škof dr. Barnes nadškofu v Canterbury pismo, v katerem prosi za varstvo cerkvenih oblasti proti duhovništvu, ki ne more ali pa noče razumeti njegovih prizadevanj za »živo vero«. Škof je namreč znan kot cerkveni pravak, ki se trudi prilagoditi cerkvene nauke modernemu življenju. V mnogih svojih pridigah je že prepričeval poslušalce, da razne cerkvene dogme niso nasprotne znanosti in življenju današnje dobe ter da so v mnogih ozihi le nekake prisposode. Po njegovem mnenju cerkev ni nasprotna nič Darwinovi razvojni teoriji. S takimi nauki si je nakopal seveda sovraštvo starejše duhovščine, kar je pokazal mučen dogodek v londonski cerkvi.

Ni mu pomagal samokres.

Vlomilci najrazličnejših tipov so si vzeli zadnje mesece na piko zlasti poštne vagone in urade. Ne samo v Sloveniji, tudi drugod ima policija vedno česče opraviti z ljubitelji poštinih vreč in njene bogate vsebine. Na progi Budapešta—Miško je bil izropan poštini voz nekega osebnega vlakca. Neki bivši progovni delavec se je skril v vagon in neobičajno spretno pometal med vožnjo iz vagona več zavrtkov in vreč, ne da bi bil poštar to opazil. Na postaji Ludas pa je lopova po naključju iztaknil neki železniški delavec in ga pričel v družbi uradnika zasledovati. Mož pa se je hotel na vsak način rešiti neljubih zasledovalcev in je streljal na nju. Uradnika je sicer res težko ranil, a policija je kasneje zgrabila lopova.

Dvoje življenj za izgubo psa.

Nedavno se je v Berlinu zastrupil s soprogo 62letni sedlar Schlüsselmann. Zakonca sta se zastrupila s cijankalijem v postelji. Spočetka se je domnevalo, da je vzrok njunega samomora slabo materijelno stanje, vendar se je naknadno doznalo, da sta se zastrupila radi smrti zvestega psa, ki jima je pred dnevi poginil. V pismu, ki sta ga pustila v stanovanju, se poslavljata od sorodnikov in znancev, premoženje pa zapuščata društvu za zaščito živali.

Otok, ki vsako leto izgine

V nekem livlanskem jezeru se pojavlja vsako leto nenavaden prirodni pojav. V tem jezeru, nazvanem Il-fung, obstoji namreč prilično velik, raven otok, ki je poleti obraščen s travo in rastlinami. Ljudje prihajajo v tem času brezskrbno na otok, pokosijo travo in jo odpeljejo s čolni. Oktobra meseca pa otok vsako leto redno izgine in se pojavi znova šele spomladi. Zanimivo je, da prebivalci tega otoka še nikdar niso opazili, kako ta otok pravzaprav izgine pod vodo, ker se to izvrši samo ponoči in jako hitro. Sedaj pa že vedo, kaj je vzrok temu. Na dnu imenovanega jezera se razvije z nastopom pomladanskega deževja neki močvirni plin. In ker se zbirajo okrog otoka in pod njim neštivilni plinski mehurji, ki ne morejo na površino, vzdigujejo potem otok kakor kak balon. V pozni jeseni se ti močvirni plini ne razvijajo več in tako plinski mehurčki, ki jih je na milijone okrog otoka, polagoma izginejo, nakar otok lepega dne zopet izgine pod vodo. Otok je najbrž nastal na ta način, da se je v prejšnjih časih odtrgal velik kos močvirne zemlje, ki so ga močvirni plini dvignili na površino. Seveda pa spravlja ta otok v posebno neprijeten položaj kartografe, ki ne vedo, ali naj bi ga zaznamovali na zemljevidu ali ne.

Blazno dejanje bančnega sluga.

Po poročilih laških listov, se je nekemu uslužbencu velike banke v Firencah omračil um in je mož v tem stanju najprej pobil do smrti svojo ženo, nato zažgal poslopje banke in končno ustrelil samega sebe. Gasilec se je posrečilo rešiti banko pred katastrofo.

Nekaj za plesalske tigre.

V francoski Zvezi združeni plesni učitelji so sklenili izvesti nov ples, ki bo sestavljen iz gibov black-bottoma in charlestona ter se bo imenoval dirty-dig.

Tragična smrt ruskega emigranta

Bivši ruski častnik, jako talentirani slikar Aleksander Lazninkov, se je leta 1926. naselil v Parizu. Bavil se je z najrazličnejšimi poklici in se trudoma prepiral skozi ovire, ki mu jih je postavljala tujina. Končno mu je uspelo, da je dobil namestitev v pisarni tovarne železnih proizvodov. Izven službe se je bavil s slikanjem v javnih pariških vrtovih. Na Tuillerijah se je seznanil z neko 24letno gospodično. Med njima se je razvilo prijateljsko razmerje, katerega je vznemirjal tekmeč, radi katerega je po enem letu prisrčnega prijateljstva zapustil svojo oboževanko. Nekako istočasno je moral poravnati zaostanek najemnine stanovanja in naposled mu je bila odpovedana tudi služba. V stiski, brez sredstev se je odločil, da si konča življenje. V obupu je skočil v Seino in pred dnevi so ribiči izvlekli njegovo truplo.

Pod kolesi brzovlaka

V ponedeljek se je izvršila na železniškem tiru v Aillerville na Francoskem obupna drama starejšega zakonkega para. Soproga 60letna rentjeja Patėja je že delj časa pripovedovala, da si vzame življenje pod kolesjem vlaka. V svoji duševni potrtosti je v ponedeljek ušla soprogu, ki jo je našel par sto korakov od doma ležečo preko železniškega tira. Z nadčloveškimi močmi se je obupana žena držala za tračnico in je mož ni mogel ne zlepa ne zgrda spraviti proč od nevarnega kraja. Že se je bližal brzovlak in strojevodja je opazil prepozno razburljivo sceno pred seboj. Ravno se je možu posrečilo odtrgati eno roko soproge od tračnice in je mislil, da je žena rešena, ko je bilo mrzlo železje koles že tu in pogazilo zakonca. Mož je bil obglavljen, žena pa tako težko poškodovana, da je kmalu po nesreči izdihnila.

Maksim Gorki:

Otroška leta

33 Poslovenil dr. I. D.

Ne da bi pospešil korak, je prišel Peter k nam in zelo zadovoljen dejal:

»V tla je zadell«

Nekoč pa ga je zadell v ramo in vrat; babica mu je pobirala zrnje z iglo in ga karala:

»Kaj pa se mu, divjaku, nastavljaš? Še oči ti bo izbil!«

»O ne, nikoli ne, Akulina Ivanovna«, je brezskrbno rekel Peter. »Slab strelec je.«

»Zakaj pa se norčuješ iz njega?«

»Ali se morebiti norčujem? Zame je zabava, podražiti gospoda...«

Izvlačene šibre na dlani ogledujoč je govoril:

»Slab strelec je! Glejte, gospa grofica Tatjan Leksejeva je imela nekoč za moža — ona je menjala može kakor lakaje — tako, bil je pri njej, pravim, Mamont Iljič, častnik; nu in ta je znal streljati! Samo s krogliami, babica, drugače ne! Postavil je bedačka Ignaško kakih štirideset korakov daleč, mu obesil na pas butiljko, da mu je visela med nogami doli. Ignaška je razkoračil noge in se neumno smejal. Mamont Iljič je nameril pištolo — piš! Butiljka je zažvenketala. Nekoč pa je pičil Ignaško obad ali kaj, premaknil se je in krogla mu je šla v koleno v členek! Poklicali so zdravnika, ki mu je takoj odrezal nogo — pa je bilo gotovo! Pokopali so jo...«

»Kaj pa bedaček?«

»Nič. Bedaku ni treba ne noge ne rok, s svojo glupostjo se nahrani do sita. Glupca ima vsak rad, gluposti ne užališ.«

Na babico taka pripovedovanja ni so imela vtisa, saj jih je sama na desetino vedela, mene pa je malo izpreletelo, zato sem vprašal Petra:

»Ali do smrti more gospod ubiti?«

»Zakaj ne bi mogel? Mo-ore. Sai se med seboj pobijajo. Prišel je bil k Tatjanu Leksejevni ulanec, se sprl z Mamontom, in takoj sta zgrabila za pištole, odšla v park, in tam je na poti pri ribniku ustrelil Mamonta — naravnost v drob! Mamonta so pokopali, ulanec pa je moral na Kavkaz, in glej, vse je bilo dokončano. Tako so oni — sami med seboj! O kmetih pa, in drugih — o teh še govoriti ni treba! Sedaj jim ni žal ljudi, ker jih nič ne stanejo, nu, prej so se bali zanje — ker so bili njihova last!«

»Nu, tudi takrat jim ni bilo preveč žal zanje«, je pripomnila babica.

Stric Peter je pritrdil:

»Res je to: njihova last — pa poceni...«

Do mene je bil prijazen, govoril je z menoj dobrodušneje, nego z ostalimi in ni skrival oči; vendar pa mi nekaj ni bilo všeč na njem. Kadar je po-

goščal vse s sadnim sokom, je namljal moj kos kruha bolj na debelo, pripeljal mi je iz mesta poprnjaka, makovega kruha in je govoril z menoj vselej resno, tiho.

»Kako boš živel, gospodar? Ali pojdeš k vojakom, ali za uradnika?«

»K vojakom.«

»Dobro. Sedaj tudi vojakom ni težko. Tudi za popa je dobro, pokričavajo sebi — Gospod, usmili se, — pa je vse dolžnosti konec! Popu je lažje nego vojaku, lažje še pa je — ribiču; njemu ni treba nikakega učenja — navadi se!...«

Zabavno je opisal, kako hodijo ribe okrog vabe, kako skačejo, kadar se nataknejo na trnek.

»Glej, ti si jezen, kadar te ded pretepe«, je tolažeče govoril. »Srditi se pa nikakor ni treba, tepó te zaradi učenja, in to tepenje je otroško! Gospa moja, Tatjan Leksejeva — nu, ta je imela imenitno! Nalašč v ta namen je imela človeka. Kristofor so mu rekli, ki je bil tak mojster v svojem poslu, da so sosedje iz drugih gospodskih dvorcev hodili prosit zanj k gospi grofici: dovolite, gospodarica, Tatjan Leksejeva, Kristoforu, da nam pretepe služinčad! In ona je dovolila.«

Ne da bi ga kaj bolelo in prav na široko je pripovedoval, kako je gospa, oblečena v muzelinasto belo obleko in z robcem, ki je bil nebesne barve, sedela pri vraticah. Kristofor pa je bičal pred njo babe in kmete.

Bil je ta Kristofor Rjazanec, ciganom v rodu, ali Malorusom, brke je imel do ušes, v obraz — sinji, brado je bril. Bil je malo bedast, ali pa se je hlinil, da bi ga ne izpraševali po nepotrebnem. Zgodilo se je, da je v kuhinji nalil vode v čašico, vjel muho, ščurka, ali pa kakšnega hrošča in jih je potapljal s šibico, dolgo potapljal.

Take in podobne povesti so mi bile že dobro znane, mnogo sem jih slišal iz ust babice in deda. Kakor tudi različne, so si bile čisto podobne druga drugi: v vsaki so mučili človeka, se znašali nad njim, ga preganjali. Presedale so mi te pripovedi, ni se mi hotelo poslušati jih in prosil sem izvoščka:

»Pripoveduj kaj drugega!«

Zbral je vse svoje gube k ustom, jih potegnil nato do oči in pritrdil:

»Že dobro — na kaj drugega. Glej, bil je pri nas kuhar...«

»Kje?«

»Pri grofici Tatjanu Leksejevni.«

»Zakaj pa ji praviš Tatjan? Ali je bila morebiti moški?«

Tanko se je zasmejal.

»Končno — je bila gospa, vendar pa — je imela brčice. Črnkaste — bila je po rodu od črnih Nemcev, to je narodič, ki je Arabcem v rodu. Tako torej — kuhar; to bo, dragi moj, smešna historija...«

Smešna historija se je končala tako, da je kuhar pokvaril pasteto iz rib

in da so ga prisilili, pojesti jo vso naenkrat; pojedel jo je in zbolel.

Ježil sem se:

»To vendar ni čisto nič smešno!«

»Kaj pa je smešno? Nu, pa ti povej!«

»Ne znam...«

»Potem pa — molči!«

In zopet je začel prestiti neko dolgočasno pajčevino.

Tu in tam sta ob nedeljah prihajala v goste bratrance: žalostni in lenušni Saša Mihajlov in urejeni vseznalec Saša Jakobov. Ko smo nekoč vsi trije potovali po strelah poslopij, smo na Betlengovem dvorišču zagledali gospoda v kožuhašti, zeleni suknji; sedel je na kupu drv pri steni in se igral z mladimi psi; njegova mala, plešasta, žolta glava je bila nepokrita. Eden izmed bratrancev je predlagal, da bi ukradli enega pseta, in takoj je bil sestavljen ostroumen načrt kraje: bratrancev odideta takoj na ulico pred Betlengova vrata, jaz prestrašim gospoda, in ko bo on v strahu zbežal, bosta planila na dvorišče in pograbila pseta.

»Kako naj ga prestrašim?«

Eden bratrancev je predlagal:

»Pljuni mu na plešo!«

Ali je velik greh, če pljuneš človeku na glavo? Mnogokrat sem slišal in videl, kako so ravnali s človekom mnogo huje in nazadnje sem častno izpolnil nalogo, ki sem jo prevzel nase.

Bil je velik hrup in škandal, na dvorišče k nam je prišla iz Betlengove hiše cela armada moških in žensk, vodil jo je mlad, lep oficir, in med tem ko sta se bratrancev v trenutku pregreška mirno izprehajala po ulici, nič ne vedoč o moji surovi predrznosti, je ded pretepel edino mene, in s tem činom posebno uzadovoljil prebivalce Betlengove hiše.

Ko sem pretepen ležal v kuhinji, je prišel k meni stric Peter, praznično napravljen in vesel.

»To si si bil dobro izmislil, dragi moj!« je šepetal. Tako mu jo je tudi treba zagosti, staremu kozlu, — le pljuj nanje! Še s kamenom bi ga po tisti gnili buči!«

Pred menoj je stal okrogli, brezlas, otročji obraz gospoda, spominjal sem se, kako je kakor ščene tiho in žalostno zacvilil, otiraje si žolto plešo z malimi ročicami; strašno me je bilo sram, zasovražil sem bratrance, toda — vse to je bilo naenkrat pozabljeno, ko sem zagledal pleteno lice izvoščkovo; drhtelo je tako strah vzbujajoče in protivno, kakor obraz deda, kadar me je pretepel.

»Pojd!« sem zakričal ter suval Petra z rokami in nogami.

Zahihital se je, pomežiknil z očmi in zlezal s pograda.

Od tega časa je v meni minula želja, razgovarjati se z njim, začel sem se ga izogibati in istočasno začel sumljivo zasledovati izvoščka, nečesa motno pričakujoč.

(Dalje prihodnjič.)

Dvanaestkrat oženien

Po poročilih iz Newyorka je pripravljena za ameriškega detektiva Alfreda Herberta, ki je obtožen, da se je dvanaestkrat oženil, strašna kazen. Sodnik je izjavil, da pride Herbert pred poroto, v kateri bodo vse njegove žene. Njegovi ženi št. 9 in 10 sta bili že zaslišani od preiskovalnega sodnika in je ravno gospa Herbert št. 10 ona, ki je Herberta razkrinkala in ga izročila sodišču. Gospa Herbert št. 9 pa je nasprotno izjavila, da oprošča možu in da bo čakala toliko časa nanj, dokler ne pride iz zapora. Oče obtoženca je ravno tako podal zanimivo izjavo: »Mislim, da so obtožbe pretirane. Poznal sem samo šest žen svojega sina. Morda jih je imel tudi več, toda jaz jih nisem nikdar videl.«

Tekma zrakoplovcev — akrobatov.

Na tempelhofskem polju pri Berlinu se je zbralo okrog 60.000 gledalcev k tekmi dveh že v Švici proslavljenih pilotov-akrobatov: Nemca Fieselerja in Francoza Doretta. Tekmovalca sta izvedla vse točke najprej z lastnimi, potem pa z izmenjanimi aparati. Rabsodišče so tvorili po en holandski, švicarski in češkoslovaški pilot. Zmagal je Doret, ker je za svoje produkcije porabil manj časa. Njegove figure v zraku so bile tesno skupaj Fieselerjeve pa bolj razvlečene.

Prostovoljno proganstvo bogate Angležinje.

Angležinja R. Christie, kateri je bogastvo dopuščalo, da se navžije vseh zemeljskih dobrot, si je s prihranki kupila samotni otok Brownsea, ki leži v bližini angleške luke Poole, za 125 tisoč funtov šterlingov (33 milijonov dinarjev). Na otoku je udoben grad s 33 sobami, majhna cerkvena, veliko posestvo in več kmetijskih hišic. Graščina datira iz dobe Henrika VIII. Pred tridesetimi leti je poslopje pogorelo, a so ga takratni lastniki zopet obnovili. Gospa Christie se je odločila, da se iz sijaja družbe umakne v prostovoljno proganstvo in preživi poslednja leta v samotni.

Stanovska organizacija uradnikov v Franciji.

Najboljšo in najuspešnejšo stanovsko organizacijo uradnikov ima gotovo Francija. Državni in privatni uradniki imajo sicer svojo posebno organizacijo, imajo pa svoje skupne odbore in so kot celota sestavni del »Splošne stanovsko-strokovne zveze«. Splošno strokovno zvezo vodi načelo najpopolnejše vzajemnosti in se izključijo vse organizacije, ki bi v katerikoli slučaju samovoljno nastopale. Tako so sedaj iz uradniške organizacije izključili okrog 20.000 članov, ki niso upoštevali sklepov Splošne strokovne zveze, zatekajoč se k strankarski politiki.

Mali oglas, ki služi v posredovalne in socialne namene občinstva: vsaka beseda 30 p, najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Zenitve, dopisovanje in oglaševanje ali trgoveškega ali reklamnega značaja: vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 10.—

Pomočnik za soljenje mesa (Salzer)

se išče. Prednost imajo neoženjeni, mlade, dobre moči; pogoji voljni, plača po sposobnosti. Ponudbe poslati na firmo A. Mitrovič i sinovi, Split. 1417

Čevlji

moški, zimski, še dobro ohranjeni št. 41, poceni na prodaj. Naslov pove uprava »Slovenca« Maribor. 1469

Pletiljo in valenko

sprejme strojna pletarna, Vojašniška ul. 2, Maribor. 1465

Trboveljski premog:

kosovec Din 43.—, v kockah Din 41.— hrvaški kosovec Din 27.— pri odjemu vsaj 1000 kil, franko na dom dostavljen. M. Korošec, Maribor, Aleksandrova 28, dvorišče. 1445

Dobro ohranjeno kolo

za Din 475 na prodaj. — Trgovina Albina Novak, Glavni trg 18. 1456

Suho bukovo žagovino

proda Tičar, Magdalenski park. 1461

Moške ovratnike, moderne fazone, priznane najboljši fabrikati,

Samoveznice, najnovejši vzorci

Modne srajce

Spalne srajce

Spodnje hlače

Dokolenice

Slavko Černetič, Maribor, Aleksandrova 23

Naznanjar

cenj. občinstvu, da bom i vsako soboto in nedeljo krvav in jetrniče ter mesene perer

klobase

kakor tudi pristna nova in stara da mat niska. ljutomerska in haloška vina. Vsak dan morske libe. Za obilen obisk se priporoča Rud. Catula, Jadranska klet.

Grafolog-heromantik.

Ako hočete izvedeti svojo bodočnost, obrnite se na znamenitega grafologa Eginjana, kateri vam pove Vašo prihodnost iz črt na roki in iz misave. Sprejema vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih od 9.—13. in od 14.—20. ure. Ben-Alli, hotel »Pri zamojcu«, soba 12, Maribor.

Plašči

najlepši in v veliki izbiri

Trgovski dom Maribor

Pojedina klobas

se vrši v soboto, 29. oktobra v gostilni »Pri pošti« (Paulič)

Za vsa topla in mrzla jedila je pre-skrbljeno. Točijo se pristna domača vina po najnižjih cenah. Sveže pivo.

Za obilen obisk se priporoča gostilničarka Paulič.

VELIKA IZBIRA KLOBUKOV

najnovjših modelov, po zmernih cenah. Popravila se izvršujejo hitro in poceni.

Frida Novak

modistinja

Maribor, Gosposka ulica 28